

Like A Virgin

Тайни за бизнеса, които не се
преподают в училище

Richard Branson
LIKE A VIRGIN

Copyright © Richard Branson

First published in 2012 by Virgin Books, an imprint of Ebury Publishing. A Random House Group Company.

The right of Sir Richard Branson to be identified as the author of this work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

© Антоанета Тошева, превод, 2015
© AMG Publishing, 2015

Всички права на български език запазени!
Не се разрешава копиране на книгата или части от нея без писменото разрешение на издателство AMG Publishing.

ISBN: 978-954-9696-68-4

Ричард Брансън

Like A Virgin

Тайни за бизнеса, които не се
преподават в училище

Превод от английски
Антоанета Тошева

AMG
PUBLISHING

София • 2015

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	9
ПЕТ МАЛКИ ТАЙНИ КАК ДА ЗАПОЧНЕТЕ СОБСТВЕН БИЗНЕС	19
ЧОВЕШКИЯТ ПОТЕНЦИАЛ	24
ДОБРИТЕ МОМЧЕТА МОГАТ ДА ФИНИШИРАТ ПЪРВИ	29
НАЙ-СЛАБАТА БРЪНКА	33
БИЗНЕС ФИЛОСОФИЯ	37
МАЙНАТА ТИ, ГОЛИАТ!	42
КОЛКО Е ВАЖНО ДА НЕ БЪДЕШ СЕРИОЗЕН	46
ИДЕАЛНАТА БИЗНЕС ПРЕЗЕНТАЦИЯ	51
СПОСОБНОСТТА ДА ПОЕМАШ РИСК	56
ЧАСТНОТО КОСМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО	60
ТЕ КАЗВАТ	64
ИДЕАЛНАТА ДЕСЕТКА	68
АКО НИКОГА НЕ ПРАВИТЕ ГРЕШКИ	73
КЛИЕНТЪТ ВИНАГИ Е ПРАВ	76
РАЗПОЗНАВАЕМОСТ НА ТЪРГОВСКАТА МАРКА	80
СТИВ ДЖОБС	85
ПЪРВОТО ВПЕЧАТЛЕНИЕ Е МНОГО ВАЖНО	89
ЗА ДА СПЕЧЕЛИМ ВОЙНАТА С НАРКОТИЦИТЕ	93
НЕРАЗКРИТИТЕ ТАЙНИ НА ОКЕАНСКИТЕ ДЪЛБИНИ	98
ДА ОСВОБОДИМ СПИРАЧКИТЕ	103
КАТО ОТЛЕЖАЛО ВИНО	107
КАКВО СЕ КРИЕ ЗАД ЕДНО ИМЕ?	112

И ТАКА, ИСКАТЕ ДА БЪДЕТЕ ГЛАВЕН ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР?	116
КИТАЙСКИЯТ ЦИРКОВ НОМЕР С ЧИНИИ	120
КАК ДА СЪЗДАДЕТЕ ЕДИН ПРЕДПРИЕМАЧ	125
ПРОМЯНАТА СЕ НОСИ ВЪВ ВЪЗДУХА	130
НЕ ВИ ХАРЕСВА ВТОРОТО МНЕНИЕ?	136
ПРЕКРАТЯВАНЕ НА БИЗНЕС ПАРТНЬОРСТВОТО	140
АКО МОЖЕХ ДА ЗАПОЧНА ВСИЧКО ОТНАЧАЛО	144
ПОВЕЧЕ ЛИЧНИ СРЕЩИ И РАЗГОВОРИ	150
ИНЦИДЕНТИ ВИНАГИ СЕ СЛУЧВАТ	154
ДА ПОСЕГНЕШ КЪМ ЗВЕЗДИТЕ	158
УСТОЙЧИВАТА ЕНЕРГИЯ	162
РИСКОВИТЕ НАЧИНАНИЯ	166
РАЗШИРЕТЕ БИЗНЕСА СИ	171
ПРИВЛИЧАНЕТО НА КЛИЕНТИ Е ЛЕСНО	176
КАКВО Е УСПЕХЪТ?	181
КОГАТО ГОВОРИТЕ С ХОРАТА СИ	185
ДА ОЦЕЛЕЕШ ПО ВРЕМЕ НА РЕЦЕСИЯ	189
ВИСОКО, ВИСОКО В НЕБЕСАТА	194
ДА ЖИВЕЕШ КАТО БРАНСЪН	199
РАННИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ АМБИЦИИ	204
ПРОМЯНАТА Е НЕЩО ДОБРО	209
УПРАВЛЯВАНЕ НА ПРОХОЖДАЩИЯ БИЗНЕС	213
ШОКИРАЩО ОТКРОВЕНИЕ!	218
ПРИМКА ОКОЛО ВРАТА	222
ДНЕШНИЯТ НЕУСПЕХ	226
ИСТИНСКАТА ПРОМЯНА КЪМ ПО-ДОБРО БЪДЕЩЕ	230
БЪДИ ЛИДЕР	235
ДОБРОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА КЛИЕНТИТЕ	239

МОЖЕ ЛИ ЛОШАТА НОВИНА ДА СЕ ПРЕВЪРНЕ В ДОБРА?	244
ИЗБОРЪТ НА БИЗНЕС ПАРТНЬОР	248
ИНВЕСТИРАЙТЕ В СЛУЖИТЕЛИТЕ СИ	252
ДЕНЯТ, В КОЙТО МУЗИКАТА НЕ УМРЯ	257
ДОБРОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ	262
РЕБРАНДИРАНЕ	266
ОБЩЕСТВЕННОТО ОБСЛУЖВАНЕ, ПОГЛЕДНАТО ОТ НОВ ЪГЪЛ	271
КАК ДА ПОДРЕДИМ ПЪЗЕЛА	276
СВОБОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ И ПРИЗНАТЕЛНОСТ ЗА ДОБРЕ СВЪРШЕНАТА РАБОТА	280
ОСНОВАВАНЕ НА НОВ БИЗНЕС	284
КОЛКО Е ВАЖНО ВНИМАНИЕТО КЪМ ДЕТАЙЛА	289
САМОТЕН ПРЕДПРИЕМАЧ ЛИ?	293
ТРЕВОЖНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ПЛАНЕТАТА	297
„НЕКА СИ СТИСНЕМ РЪЦЕТЕ ЗА ДОБРАТА СДЕЛКА“	301
ЛЮБОВТА НА РАБОТНОТО МЯСТО	305
СПЕЧЕЛЕНЕТО ДОВЕРИЕТО НА КЛИЕНТИТЕ СИ	309
АКО ИСКАТЕ ДА РАБОТИТЕ ПЪЛНОЦЕННО	314
ИЗГРАЖДАНЕ НА ТЪРГОВСКА МАРКА	319
ДА СПОДЕЛИШ УРОЦИТЕ НА ЖИВОТА СИ	323
ЧИИ ИНТЕРЕСИ ТРЯБВА ДА СЕ ПОСТАВЯТ НА ПЪРВО МЯСТО?	328
ГРИЖЕТЕ СЕ ЗА ЗДРАВЕТО И ДОБРАТА СИ ФОРМА	333
КОЕ Е ПО-ДОБРО ОТ ПОДАЯНИЕТО?	337
ДОМЪТ И/ИЛИ ОФИСЪТ	341
КАК ДА СЪЖИВИМ ИКОНОМИКАТА	345
ПРАВИЛАТА НА ПЪТЯ КЪМ РАЗВИТИЕ	350
УЧИЛИЩЕ, В КОЕТО СЕ УЧИШ ОТ ПРОВАЛИТЕ	354
СПЕЦИАЛНИ БЛАГОДАРНОСТИ	358

Предговор

Бизнес училищата са нещо прекрасно, макар че сега, след толкова години, мога само да бъда благодарен, че навремето не съм се записал да уча в такова училище – ако допуснем, че някое от тях би ме приело за свой ученик!

Истината е, че с традиционната образователна система винаги сме се разминавали. В ученическите си години имах дислексия и това, което днес се диагностицира като липса на концентрация. В пансионатното училище „Стоу“ обаче, където отидох да уча през 60-те години, на мен гледаха единствено като на посредствен и проблемен ученик. Ето защо си мисля, че всички, начело с директора, си отидъгнаха с облекчение, когато реших да напусна училището и да последвам мечтата си – да издавам свое собствено списание.

Ако бях продължил образованието си достатъчно дълго, за да науча всички общоприети правила за започване на собствен бизнес, може би животът и кариерата ми щяха да поемат в друга посока.

Въпреки че според езиковедите думата „предприемачество“ се е появила още през XIX в., по времето, когато започнах да издавам собствено списание, а след това се захванах с разпращане на грамофонни записи по пощата, няхах никаква представа, че прилагам на практика отличителните белези на това занятие.

Макар и по онова време думата да ми беше непозната, тя постепенно стана знакова за всичко, с което се занимавам и

което съм постигнал в продължение на повече от четиридесет години. Конгломератът от фирми „Върджин Груп“ се разрасна по такъв странен и невероятен начин, че и на мен самия понякога ми е трудно да го осъзная. Често се питам дали фактът, че не съм бил официално „посветен“ в „правилния“ начин на правене на бизнес, не е именно причината за това, че с редки изключения спя спокойно нощем.

В тази книга, която се надявам да прочетете докрай, говоря много за важната роля, отредена на предприемачите в днешния свят. Креативността, която ги кара да основават и обновяват различни бизнес практики, не само води до създаването на работна заетост, но също и до преодоляването на многобройните предизвикателства, пред които са изправени населените места, обществото и планетата.

Предприемачите по природа са любопитни хора. Вероятно това е причината да получавам купища писма от хора от цял свят, които ми задават всякакви въпроси за това как се прави бизнес, ако си „непосветен“. Следващите страници съдържат смесица от отговори на отправени към мен въпроси, както и подбор от мои публикации, отпечатани в различни издания по света.

Хората, които ми пишат, търсят от мен съвет за различни неща: от основаването на нов бизнес до закриването на предишния, от наемането на служители до уволнението им и – това е доста забавно – за всичко, което междувременно им хрумне. Имайки предвид моето схващане, че бизнесът освен работа е и забавление, границата между работата и личния ми живот понякога леко се размива: същото важи и за въпросите, които получавам!

Тъй като никога не съм работил за други хора, тази книга е написана през погледа на един основател на собствен бизнес. Съветите, които давам, обаче са подходящи за всички, изпра-

вени пред предизвикателството да работят в сферата на бизнеса.

Неотдавна в Лондон един британски журналист ми зададе много кратки въпроси за работата и личния ми живот. По-интересните от тях заедно с моите отговори могат да послужат като встъпление към същинската част на книгата:

Въпрос: *Кое е първото нещо, за което си мислите, когато се събудите сутрин?*

Отговор: Като повечето хора и аз си мисля колко ли е часът! Често последвано от „В коя страна се намирам?“

Въпрос: *Коя дума Ви изкарва от леглото сутрин?*

Отговор: Всъщност думите са две: „Ричард, престани!“ изречени с типичния за жена ми глазгоуски акцент.

Въпрос: *Коя е любимата Ви група?*

Отговор: Е, аз очевидно съм пристръстен, но това са „Секс Пистълс“ и Майк Олдфийлд, които изиграха съществена роля за утвърждаването на „Върджин Рекърдс“, и, разбира се, рок групата „Дженезис“.

Въпрос: *Коя е първата грамофонна плоча, която си купихте?*

Отговор: Не си спомням точно, но мисля, че беше „Лятна ваканция“ на Клиф Ричард.

Въпрос: *Най-красивата страна, която сте посещавали?*

Отговор: Трудно ми е да преценя, но може би Австралия. Харесва ми жаждата за живот на австралийците – Австралия е прекрасна, пулсираща от енергия страна.

Въпрос: Любима страна?

Отговор: Тъй като обожавам живота на Британските Вирджински острови, значи би трябвало да е родната ми Великобритания. Тя винаги е била добра към мен.

Въпрос: Трите най-рисковани приключения в живота Ви?

Отговор: Прекосяването на Атлантическия океан с моторна лодка, летенето с въздушен балон и сърфирането с кайт. Космическото пътешествие все още ми предстои, макар че по ирония на съдбата може да се окаже най-безопасното от изброените дотук.

Въпрос: Ако можехте да се срещнете с легендарна личност, жива или вече напуснала този свят, кого бихте избрали?

Отговор: Да разбирам ли, че ще съживите въпросната личност за срещата? Ако е така, би могъл да бъде Христофор Колумб, който наред с останалите места, които е открил, пръв е забелязал Британските Вирджински острови, или пък сър Франсис Дрейк. Ще ми се да бях велик пътешественик като тях.

Въпрос: Кой е Вашият ментор?

Отговор: Майка ми и баща ми. И двамата изиграха изключително положителна роля в живота ми.

Въпрос: Коя е най-голямата мъдрост, която сте чували?

Отговор: Да търся само доброто у хората. Ако ми позволите и още една: „Само глупакът никога не променя мисленето си“.

Въпрос: Любимата Ви песен?

Отговор: „My Way“ („По моя си начин“) на Франк Синатра. Може би не това е отговорът, който очаквате, особено от човек, който някога е притежавал най-големия независим звукозаписен лейбъл в света.

Въпрос: Обърквали ли са Ви някога с друг човек?

Отговор: Много често. Веднъж едно момиченце се приближи до мен и ми каза: „Много приличате на Ричард Брансън“. Аз кимнах и му благодарих. Детето продължи: „Трябва да отидете и да се регистрирате в една от онези агенции за двойници. Може би няма да спечелите колкото него, но във всеки случай ще направите цяло състояние!“ Постоянно ме бъркат и с Брад Пит ... е, шегувам се!

Въпрос: Ако ви дадат 60 долара, за да започнете собствен бизнес, какво бихте направили?

Отговор: Ако съм много популярен, ще си сложа подписа върху банкнотите и ще продам всяка за 20 долара. После ще се разпиша на всеки от тези 20 долара и ще ги продам на цена 50 долара и т.н. Както казват, пари при пари отиват!

Въпрос: Има ли нещо, което бихте желали да промените у себе си?

Отговор: Възрастта си. Ще ми се да започна да крача назад във времето, вместо да вървя напред.

Въпрос: Какво обичате и какво мразите?

Отговор: Обичам сплотеността на нашето семейство и мразя невъзможността да прекарвам повече време с близките си. Всъщност мразя и думата „мразя“ – в света има твърде много омраза.

Въпрос: Какво Ви кара да плачете?

Отговор: Плача и в щастливи, и в тъжни моменти. Когато ходим на кино, децата ми винаги носят кутия с кърпички! Освен това съм виждал гледки в Африка и на други места, от които всеки би се просълзил.

Въпрос: Какво Ви кара да се смеете?

Отговор: Аз съм един щастливец, който непрекъснато се смее. Обичам живота, обичам хората, обичам хубавата шега. Привърженик съм на теорията, че смехът е балсам за душата.

Въпрос: Какво е допринесло в най-голяма степен за Вашия успех?

Отговор: Всички служители на „Върджин“, които се трудиha усърдно през годините и изградиha сегашния ѝ просперитет. Естествено, имаше и определена доза късмет, но винаги съм смятал, че късметът не идва просто така – ти трябва да се потрудиш за него.

Въпрос: Ключът към успеха в три думи, моля.

Отговор: Хора, хора, хора.

Въпрос: Има ли нещо, което силно желаете?

Отговор: Аз, както и жена ми, искаме внуци. Стискам палци това да се случи!

Въпрос: Какво Ви мотивира да продължавате напред?

Отговор: Всичко! Харесвам това, с което се занимавам. Обичам хората, обичам да променям нещата към добро. Не мисля, че ще се оттегля, преди да се превърна в грохнал

старец. Защо иначе да го правя? Страхотно се забавлявам.

Въпрос: Какво Ви вбесява?

Отговор: Негативизмът. Хората, които виждат единствено недостатъците у другите, а също и тези, за които „чашата е наполовина празна“. Не понасям клюките!

Въпрос: Изпитвате ли стрес?

Отговор: Не бих казал. Стремя се да се справям с предизвикателствата, а когато се проваля, бързо се съвземам.

Въпрос: Какво Ви държи буден нощем?

Отговор: По-рано това бяха среднощните купони, но за мен те вече са рядкост. Днес много малко неща ме държат буден. Обикновено спя като бебе.

Въпрос: Кой е най-големият Ви страх?

Отговор: Като повечето хора се страхувам да не се разболеят близките или приятелите ми. Плашат ме нещата, които не мога да контролирам.

Въпрос: Имате ли гъдел?

Отговор: Не познавам човек, който да има по-голям гъдел от мен. Въпреки че защо човек не може да се гъделичка сам, си остава една от най-големите загадки в живота.

Въпрос: Какво Ви прави щастлив?

Отговор: Когато постигам неща, с които се гордея, особено ако другите са смятали, че няма да се справя.

Въпрос: Кое от седемте джуджета бихте искали да бъдете?

Отговор: Някое от тях казва ли се Сексуален палавник? Не? Ами тогава си избирам Щастливкото!

Въпрос: Има ли събитие, което е променило живота Ви?

Отговор: Оцеляването ми след катастрофите с въздушния балон и моторната лодка ми даде шанс да се запозная с Нелсън Мандела. Той е невероятна личност и за мен е привилегия да съм негов близък приятел*.

Въпрос: Мислили ли сте някога да влезете в политиката?

Отговор: Не, не мисля, че бизнесът може да се смесва с политиката. Това би означавало да напусна „Върджин“, а там се чувствам истински щастлив. Мога да организирам кампании за (и против) широк кръг от политически каузи, без да ми се налага да ставам политик.

Въпрос: Кое е най-смустващото нещо, което някога сте правили?

Отговор: Това, за което се сецам в момента, е свързано с посещението ми в Майорка заедно с актрисата Руби Уакс. Една млада двойка се приближи до нас и спомена нещо за снимка. Ние с Руби се прегърнахме, усмигнахме се, а хората се смутиха и казаха: „Не, ние искаме вие да ни снимате“.

Въпрос: Кой би изиграл Ричард Брансън във филм, посветен на живота Ви?

Отговор: По-рано отговарях на този въпрос с „аз“, но никога не съм бил сигурен дали съм достатъчно привлека-

* Брансън пише това, докато Нелсън Мандела е още жив. Той почина през декември 2013 година – Бел. ред.

телен за тази роля. Шегичка! Вероятно Робърт Патинсън от „Здрач“ е най-подходящ. Той е англичанин и е млад.

Въпрос: Освен самия себе си, кой друг и защо бихте желали да бъдете?

Отговор: Би ми харесало да започна живота си отново и да бъда моят внук или пък внучка, когато се родят.

Въпрос: Някой, към когото все още се отнасяте с благоговение?

Отговор: Мисля, че това е архиепископ Дезмънд Туту*.

Въпрос: Кой е любимият Ви спорт?

Отговор: Обожавам ските, доста често играя тенис, а в момента се увличам по кайтсърфинг. Знам, че звучи необичайно, но на остров Некър имаме най-добри условия за практикуването му.

Въпрос: Участието Ви в Лондонския маратон отрази ли Ви се така зле, както на мен?**

Отговор: Не знам доколко зле Ви се е отразило на Вас, но да! Последните няколко мили бяха много трудни за преодоляване, но тълпата от участници беше удивителна и с ентузиазма си увличаше всеки. Препоръчвам маратона с цялото си сърце.

Въпрос: Няколко думи, с които да опишете търговската марка „Върджин“?

* Бивш англикански архиепископ на Кейптаун, активист срещу апартейда. Лауреат на Нобелова награда за мир (1984 г.) – *Бел. ред.*

** Сър Ричард Брансън е известен с организирането и участието си в Лондонския маратон – едно от петте най-големи състезания по маратон в света и най-голямото благотворително събитие в света, регистрирано в книгата на рекордите „Гинес“. От 2010 г. насам състезанието се спонсорира от „Върджин Мъни“. – *Бел. прев.*

Отговор: Иновативна, забавна, предлагаща качествени услуги – и то на страхотна цена. За това, последното, малко послъгах!

Въпрос: Има ли нещо, което все още не сте постигнали?

Отговор: Едно от най-вълнуващите неща, в които сме впрегнали усилията си, е „Старейшините“*. Като се стремим да направим така, че световните конфликти да бъдат решавани по-ефективно и дори да останат в миналото, аз и сподвижниците ми твърдо вярваме, че в бъдещата си дейност „Старейшините“ ще постигнат забележителни резултати.

Въпрос: Има ли нещо, което смятате, че сте могли да направите по различен начин?

Отговор: Ако притежавах склонност да се ровя в миналото, сигурно щях да открия доста неща, които е трябвало да направя по различен начин, но при липсата на такава, отговорът е „не“. Ретроспективното ми мислене се е изпарило и се надявам така да продължава и занапред.

* Международна неправителствена организация (англ. „The Elders“), основана през 2007 г. от Ричард Брансън, Питър Гейбриъл и Нелсън Мандела. В нея членуват 12 изтъкнати държавници, политически лидери и активисти на борбата за мир и граждански права. Целта на организацията е да работи за решаването на сериозни проблеми, като климатичните промени, ХИВ/СПИН, бедността и военните конфликти. – Бел. прев.